

Sällskapet De Gamlas Vänner

En summarisk berättelse om verksamheten under åren

1917-09-14—2017-09-14

Margareta Wänglund

De Gamlas Vänner

Bjuder in till 100 års jubileum

Torsdagen den 14 september 2017 klockan 11.00

På Härnösands Teater

Program

10.30 Samling under musik av Någonstans i Sverige.

Ordförande hälsar välkommen.

Underhållning med Lars T och Någonstans i Sverige.

12.45-14.30 Lunch och därefter avslutning

Sällskapet har firat 80 och 90 år, nu är det dags för 100 år. Den historik som skrevs av Lars Helleberg till 80 års jubileet omfattar tiden 1917-1997. Han berättar där utförligt om tillkomsten av Sällskapet De Gamlas Vänner den 14 september 1917 och om utvecklingen fram till början av 50-talet då Sällskapet ändrar karaktär och får den sammansättning av styrelse och huvudmän som det har i dag. Av hans framställning framgår att från och med 1970-talets ingång började en expansiv period.

Inför 90 års jubileet fick dåvarande sekreteraren Margareta Gustafsson förtroendet att skriva om de senaste årens mycket intensiva utveckling i De Gamlas Vänner DGV). Hennes framställning omfattar i huvudsak åren 1997-2007. Hon skriver också bl.a. ”Det har varit en stor förmån att få vara engagerad i DGV. Dels har jag i styrelsearbetet fått lära känna engagerade människor, dels har verksamheten tillsammans med de gamla betytt att man känt sig behövd. Det gäller emellertid för DGV att vara lyhörd för behoven i samhället och det känns som om de bara växer. Allt fler lever isolerade utan kontakt med andra människor. Att nå dessa känns som den allt överskuggande uppgiften. Jag önskar DGV framgång i ett mycket viktigt arbete.

Margareta Gustafsson”

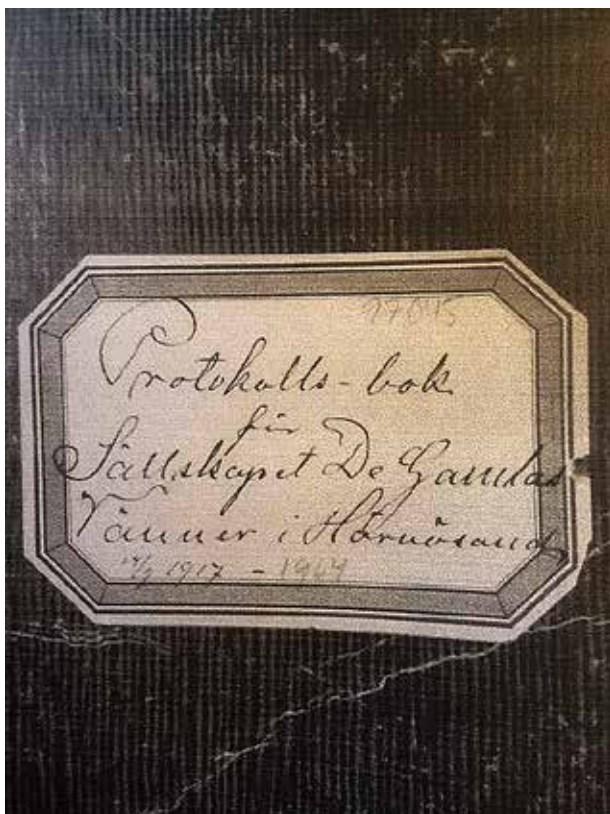
Nu har det gått ytterligare 10 år och inför 100 års jubileet har jag som nuvarande sekreterare fått förtroendet att skriva om åren 2008-2017. 2008 valdes jag in som huvudman , 2010 valdes jag in som styrelseledamot och 2012 efterträdde jag dåvarande sekreteraren Inez Nilsson.

Jag kommer att belysa vad som hänt och händer i Sällskapet fram till idag. Jag instämmer helt i vad Margareta Gustafsson skriver om vad deltagandet i DGV ger. Får så mycket tillbaka när vi träffas ute på boendena i kommunen. Vill också understryka behovet som bara växer, vi har en viktig uppgift att sätta guldkant på tillvaron för äldre inom vår kommun.

Margareta Wänglund

Sällskapet De Gamlas Vänner i Härnösand (DGV)

bildades vid ett konstituerande sammanträde i Ädelhems hörsal
fredagen den 14 september 1917.

**Ur det konstituerande sammanträdet
den 14 september 1917 hämtas följande:**

Närvarande: Direktör Hans Hamberg, häradshövding Knut Ekbohm, domprosten Per Söderlind, lektor Albert Thurdin, grosshandlaren Herman Ramström, kamrer Fredrik Lundin, postexpeditör J.A Löf (kamrer) Bror Ryding. Landshövdingenskan fru Louise Ryding, biskopinnan fru Marie Lönegren, fru Göta Hamberg, Eva Tham, Agnes Ramström, Maria Andersson, Agnes Hagström, Signe Johnsson, Maria Rosenlind, fröknarna Astrid Hamberg, Hilma Häggbom, Selma Tjereld, Greta Rosenlind och Emma Killander samt undertecknad (Bankdirektör Alarik Drakenberg)

Sällskapet ändamål framgår av § 2: I enligt med det upprop som Föreningen de senaste dagarna varit synligt i för Pauvres honteux ortens tidningar och hvilket anmodaht de medlemmar af Härnösands samhälle, som voro intresserade för bildandet af ett sällskap med ändamål att anskaffa och underhålla ett hem för äldre behöfvande män och quinnor af ”ståndspersonklassen” (pauvres honteux) tillhörande Härnösands stad, att sammanträda i Ädelhems hörsal fredagen den 14 september kl 5 e.m. beslutade nu närvarande att en sådan förening skulle bildas under namnet af Sällskapet De Gamlas Vänner i Härnösand.

Samma dag konstituerade sig styrelsen och utsåg till ordförande Häradshövding K Ekbom, v ordförande och värd direktör H Hamberg samt sekreterare och skatt mästare bankdirektör A Drakenberg.

Direktör H Hamberg meddelade att han för att sällskapet så snart som möjligt skulle kunna börja sin verksamhet för dess räkning inköpt fastigheten nr 205 inom Härnösands stads andra kvarter och att han och hans fru Göta härmed ville öfverlämna densamma som gåfva till sällskapet.

Köpekontrakt:

*”Emellan undertecknade ha denna dag slutits följande aftal:
Undertecknad, Wik, försäljer till Sällskapet De Gamlas Vänner i Härnösand, den i Härnösands stads andra kvarter belägna gård med tomt under No 205, enligt den af Kungl.Majt, den 16 december 1870 fastställda gatu- och tomtreglering, hvilken tomt enligt en af stadsingenjören, friherre C J Kruuse den 13 december 1884 förrättad och af t.f. stadsingenjören Gösta Smitt den 4 oktober 1909 kontrollerad mätning har sidan mot Hofsgatan 260,5 fot eller 77,34 meter; sidan mot tomten No 206, enligt 1870 års reglering, 380 fot eller 112,82meter; sidan mot Södra Sundet efter sjöstranden: 340 fot eller 100,95 meter och sidan mot Hofsgården: 391 fot eller 116,09 meter samt i areal innehåller 26 018 kvadratalnar eller 9173,97 kvadrat meter af fri natur.
Köpeskillingen utgör Femtiofem tusen (55 000:-) kronor”*

Denna har benämnts **”Pauvre honteux”**

Den 15 oktober 1917 beviljades sällskapet lagfart å fastigheten av ”Råd-stuvurätten”. Den 28 november 1919 inbjöd man till en enkel invignings-högtidlighet.

De första lägenheterna uthyrdes i september 1919. Sammanlagt ingick i hemmet åtta enkelrum och två dubletter med årshyra mellan 250 och 500 kronor. 1923 sänktes årshyrorna med 25 kronor.

Under åren 1917-1931 fick sällskapet motta donationer från privatperso-ner och företag till en sammanlagd summa av: 79 531 kronor.

1953 beslutades att sälja hela fastigheten för 150.000 kronor till bostads-rättsföreningen Bildhuggaren. Två stora bostadshus uppförs och ”Pauvre honteux” byggs om till fyrfamiljshus. Sällskapets hyresgäster flyttar in i tolv lägenheter i den södra nybyggnaden.

1959 avlider bankdirektör Drakenberg, 90 år. Han har suttit i styrelsen i 42 år både som ordförande och kassaförvaltare. Under alla år missade han inte ett sammanträde.

Som ordförande och kassaförvaltare går grosshandlare Paul Modig in. Denne duktige affärsman lägger grunden till sällskapets goda ekonomi genom att satsa en del av kapitalet i aktier.

DGV:s tillgångar är placerade i en aktieportfölj som noga följs och be-vakas av, ett av styrelsen utsett bankutskott. Kapitalförvaltningen sköts numera av Nordbanken. Bankutskottet är rådgivande men det är styrelsen som fattar beslut och är ansvariga för besluten.

Paul Modig avlider i september 1965 och efterträds av Lars Helleberg som efter 30 år avgår och lämnar över till Henry Höglund.

Sedan den 14 september 1917 då Sällskapet instiftades har följande per-soner varit ordförande: Alrik Drakenberg 1917-1959, Paul Modig 1959-1965, Lars Helleberg 1965-1995, Henry Höglund 1995-2004, Lennart Öberg 2004-2006, Margot Öberg 2006-2008 och nuvarande ordf. Margit Viklund, 2009--.

Alrik Drakenberg
Ordf. 1917-1959

Paul Modig
Ordf. 1959-1965

Lars Helleberg
1965-1995

Lars Helleberg
1965-1995

Henry Höglund
Ordf. 1995-2004

Lennart Öberg
2004-2006

Margot Öberg
Ordf. 2006-2008

Margit Viklund
Ordf. 2008---

Vid årsmötet 2001 togs beslut om en åldersgräns för styrelseledamöter och huvudmän. Åldersgränsen ska vara 75 år. Motivet till beslutet är att, för att DGV ska kunna göra den samhällsinsats som åligger sällskapet måste man se till att en viss successiv förnyring sker.

Nuvarande styrelse: Margit Viklund ordf. Sven Erik Lodèn v.ordf. Henry Höglund kassaförvaltare, Margareta Wänglund sekreterare, Åke Johansson, Nils Erik Pallin, Per Inge Björklund, Stig Sjöström, Sven Arne Staf-
lund ledamöter. Lisbeth Nordle och Anna Catarina Bergdahl suppleanter.

Fr.o.m. 1950-talets ingång ändrar sällskapet karaktär. År 1951 fastställer styrelsen att i stället för att som tidigare genom betalande medlemmar ”skall sällskapet upprätthållas, främjas och ansvaras av 20 huvudmän, förslagsvis 10 damer och 10 herrar.”

Från och med 1970-talets ingång börjar en expansiv period. DGV anställer gåflickor och gåpojkar, i slutet av 70-talet börjar vi också anordna vår- och höstmiddagar för äldre samt fr.o.m. 80-talet och fortfarande stödjer DGV musikhandledare i NBV:s regi.

Under en period var DGV huvudsponsor för båtresorna med Ådalen III som arrangerades av Lions.

90 års jubileumsfest firades på Härnösands Teater den 7 maj 2007. Y-swing medverkade med musikalisk underhållning i foajèn. Genom Teater Västernorrland åkte man på en musikalisk resa genom livet, kärleken och ...Svärje med texter och musik av Allan Edvall och Kristina Lugn. Samtliga inbjudna bjöds på lite smått och gott i teaterfoajèn.

Med avbrott för en kortare period under 2007 har verksamheten med gåflickor/pojkar fortsatt. Numera har vi helgungdomar som arbetar under helgerna. Avtal upprättas med kommunen som sköter administrationen och DGV betalar lönen.

Sedan något år betalar DGV även lönen för ett antal ungdomar som jobbar under sommaren. Avsikten med verksamheten är att ge de gamla en ”guldkant” i tillvaron genom promenader, samtal, tidningsläsning mm, sådant som den ordinarie personalen inte hinner med. Med denna verksamhet hoppas vi också att vi ska kunna väcka intresse hos ungdomarna att utbilda sig inom vården.

För att inspirera ungdomar att arbeta inom vården delar vi också ut penningstipendier till förtjänta elever som går vårdprogrammet genom Kom Vux.

Stipendiaterna

Sångcirklarna som startades i NBV:s och Vuxenskolans regi och som finansierats av DGV fick allt större utrymme. Idag har vi avtal med NBV som har en musikhandledare anställd. Enligt ett uppgjort schema får alla äldreboenden inom kommunen besök en dag i veckan av musikhandledare som har ett program på ca 45 minuter med sång, musik, rörelser mm. Det är en uppskattad verksamhet och forskare har visat att för dementa innebär musik, sång och dans en positiv upplevelse.

Fr.o.m. höstterminen 2016 besöker Jarmo Nykyri anhöriggruppen på Gula Villan. Sång och musik med rörelser som avslutas med en kaffestund och högläsning.

Jarmo

Catharina

I början av 2000- talet bildades arbetsgrupper bestående av ett antal huvudmän med ansvar för var sina boenden inom kommunen. Det är en verksamhet vi fortfarande bedriver och som uppskattas av såväl huvudmän som boenden. Ca en gång i månaden får alla boenden besök, då vi har olika aktiviteter, bingo med fika och hembakt bröd, högläsning, pubafoton, surströmmingsfest, jul- påsk och sommarfest mm.

Minnesträning är viktigt och därför infördes s.k. samtalslådor där föremål från en svunnen tid ingick. Tanken var att utifrån olika föremål från t.ex. 20-30-talet minnas och berätta. Med åren har de äldre blivit ”yngre” och har inte några minnen från t.ex. 20-talet. Det har visat sig att samtalslådor inte längre fyller den funktion som var tänkt. Genom konstnären Åke Melin i Nordingrå har vi istället köpt in ett antal av Minnenas målningar med varierande motiv, t.ex. slåttanna, bär- och potatisplockning mm. Bilderna visas på dvd och de kan sitta och samtala kring de olika motiven. Varje boende har en dvd.

Läsestund

Högläsning är en annan uppskattad verksamhet som ökar livskvalitén då den förutom själva lyssnandet ger tillfälle till samvaro och samtal. Syn- och hörselnedsättningar, försämrat minne, svårigheter att koncentrera sig och problem med att hålla i en bok och bläddra är vanliga orsaker till nedsatt läsförmåga. Genom högläsning väcks minnen och skapar en rofylldhet, som ofta stannar kvar långt efter det att läsestunden är avslutad. Två av våra huvudmän har högläsning på några av våra äldreboenden i kommunen. Valet av böcker varierar från klassiska sagor till verk av kända författare och lokala skribenter.

Beröring och handmassage har också visat sig vara positivt för de äldres mående. Tillsammans med Jarmo Nykyri har försök gjorts på Härnögården med s.k. Rosenterapi. En fin stund med lugn musik, levande ljus och lite gott att äta.

Handmassage provades under 2015 på Högsjögården och det var också uppskattat. Kontakt har tagits med boendecheferna för att informera om resultatet och vi är öppna för att bidra till en kortare utbildning om det krävs.

Boule på Ängecenter varje vecka året om, där har vi också en festkväll en gång om året. I Stigsjö/Viksjö, Älandsbro och Högsjö har vi verksamhet tillsammans med kyrkan. Då bjuder vi in äldre som bor hemma. Bjuder på något gott och någon underhållning. Det kan också bli en kortare utflykt som t.ex. Cafè Nostalgi i Viksjö. På Högsjögården arbetar vi tillsammans med ansvarig på Mötesplatsen där man har olika aktiviteter.

Hösten 2000 startades ett populärt projekt då ett antal gäster bjöds in till kaffe med dopp på Trädgår'n. Det visade sig ganska snart att utrymmet var för litet och istället gick man över till församlingsgården där DGV bjuder på soppa, kaffe och kaka samt underhållning i form av föreläsningar, information sång och musik. Denna verksamhet pågår fortfarande och är mycket populär, sista måndagen i månaden strömmar gästerna in till församlingsgården.

Sedan några år tillbaka ordnar också huvudmännen för församlingsgården en bussutflykt på våren, en populär aktivitet.

Hösten 2004 startade en liknande verksamhet, som den i församlingsgården, i Ängekyrkan och är i gång fortfarande. Sex gånger per år ordnas träffar på Ängekyrkan för äldre boende på Änget med omnejd, ett 60-tal inbjudna gäster som bjuds på ett varierat program, sång och musik, föreläsningar, diktläsning mm. Alltid något gott serveras som t.ex. våfflor, smörgåstårta paj.

Vår- och höstluncherna på St Petrilogen har övergått till Brunnsmusik i juni. Björn Hedström med mannar spelar brunnsmusik, kaffe med dopp serveras. Höstlunchen är numera Livslustdag på St Petrilogen i oktober varje år. 150 gäster bjuds in där de bjuds på ett varierat program, föreläsningar, sång och musik. Ulrica Bodèn, Kjell Lönnå, Lars T, Titti och Erling är några som medverkat under åren.

Efter underhållningen bjuds de på en god lunch. Ett efterlängtat och uppskattat arrangemang i höstmörkret.

Utöver aktiviteter som ordnas på de olika boendena kan t.ex. gruppboenden m fl lämna in ansökan om bidrag till utflykter, något extra gott att äta vid någon större högtid, t.ex. jul och midsommar.

Den respons vi får när vi är ute på boendena i kommunen ger oss energi att fortsätta detta värdefulla och inspirerande ideella arbete. Idag som för 10 år sedan finns samma stora behov och vi kan inte se att det minskar, snarare tvärtom.

I samband med en av festerna på Ängescenter har en av gästerna, Karin Sjölund, skrivit en dikt som hon läser och överlämnar. Dikten får bli en avslutning på denna historik som beskriver hur Sällskapet De Gamlas Vänner förvaltar uppdraget, från den 14 september 1917, att sätta guldkant på tillvaron för de äldre inom vår kommun.

